

48 uur Amerikaanse componisten

Thomas Beijer, piano

Fay Claassen, zang

& Fuse

Emma van der Schalie, Julia Philippens, viool

Adriaan Breunis, altviool

Mascha van Nieuwkerk, cello

Tobias Nijboer, contrabas

Daniel van Dalen, drums

George Gershwin Rhapsody in blue (arr. Thomas Beijer)

Dave Brubeck Rondo à la Turk

Thomas Beijer Stardust

Maria Schneider Concert in the Garden

John Adams Short ride in a fast machine

pauze

Duke Ellington Night Creatures: Stalking monster

Bryce Dessner Pulse

George Gershwin
- Slap that bass
- Summertime
- It ain't necessarily so

Leonard Bernstein
- Cool
- Somewhere

Cole Porter You'd be so nice to come home to

Klassiek & jazz hand in hand

Het programma begint met muziek van een man die zichzelf onsterfelijk maakte door een klarinetglissando in de pakkende openingsmaten van zijn Rhapsody in Blue, een fraai staaltje van de zogenaamde glijtoon in een jazzy klassiek werk: George Gershwin (1898-1937). Geboren in New York als zoon van Russisch-Joodse immigranten, werd Gershwin rond 1916 bekend als componist van liederen waarvoor zijn broer Ira de teksten schreef, zoals verderop in het concert te horen is in Slap that bass. Landelijke faam kreeg hij in Amerika door zijn succesvolle musicals voor Broadway. Maar Gershwin zag zichzelf meer als een serieuze 'klassieke' componist, en wilde in onder meer zijn Rhapsody in Blue klassiek en jazz nader tot elkaar brengen. Zijn echte meesterwerk voltooide hij in 1935, de opera Porgy and Bess. Daaruit horen we hier twee klassiekers, het slaapliedje Summertime en It ain't necessarily so. Tot grote teleurstelling van Gershwin bleef het succes van de opera destijds uit. De grote erkenning voor Porgy and Bess kwam pas ruim na Gershwins voortijdige dood ten gevolge van een hersentumor in 1937. Dat Gershwin klassiek en jazz vermengde was een grote verdienste, vond Maurice Ravel. Toen Gershwin bij hem aanklopte voor compositielessen, zei Ravel luchtig: 'Waarom wilt u een tweederangs Ravel worden, als u al een eersterangs Gershwin bent?'

Rondo à la Turk & Stardust

Hierna een jazznummer van pianist Dave Brubeck (1920-2012) uit 1959, geïnspireerd door het volkse Turkse aksakritme, letterlijk 'struikelend' ritme, vanwege de opeenvolging van twee- en driedelige maten. Het thema staat in 9/8 maat, maar de beweging is niet zoals in het westen met achtereenvolgens 3-3-3 tellen, maar 2-2-2-3.

Aansluitend het Pianokwartet 'Stardust' van Thomas Beijer (1988), in 2009 geschreven ter gelegenheid van de oprichting van The Amsterdam Chamber Soloists. Thomas Beijer speelde Stardust eerder samen met Fuse op Radio4 in de Nacht van Virus tijdens het Festival Classique 2012. Het intrigerende stuk voor piano, viool, altviool en cello duurt een klein kwartier en verbindt als 'sterrenstof' klassiek met jazz en tango-invloeden.

Concert in the Garden

Het sfeervolle Concert in the Garden van Maria Schneider (1960) is het resultaat van veel schaven, sleutelen en transformeren. De titel vond de componiste in een gedicht van Octavio Paz, en de noten zelf zijn een schildering van de natuur, bezien vanuit de boomhut van Maria's vader aan een meertje in Minnesota. De wind, de golven, de vogels.

Dollemansrit van Adams

Hierna een kort bruisend en stralend stuk van John Adams (*1947): Short Ride in a Fast Machine. Typisch voor Adams is het constante duidelijke ritme dat vanaf het begin in het slagwerk klinkt. Daarbij voegen zich al snel de andere instrumenten.

Over de titel zei John Adams: 'Je weet hoe het is als iemand je vraagt een rit te maken in een angstaanjagende sportauto, en je later denkt: had ik het maar niet gedaan.' Zo lijkt het in dit stuk alsof Adams het hele ensemble een suizende ritmische tunnel injaagt.

Stalking monster & Pulse

Daarbij sluit perfect aan Stalking monster van pianist, componist en bandleider Duke Ellington (1899-1974), het tweede deel van zijn Night Creatures. Een hypnotisch herhaald ritme vertrokken uit de allerlaagste en allerhoogste tonen van de piano groeit uit tot een verhaal van elkaar achtereenvolgende instrumenten (stalking), en keert na zeven minuten weer terug naar het onheilspellende begin. Een herhaald ritme is ook de motor achter het fascinerende Pulse van Bryce Dessner (1976), de Amerikaanse in Parijs woonachtige gitarist en componist. Ook als die puls schijnbaar stilvalt klopt het ritme voelbaar verder onder afwisselende instrumentale solo's.

West Side Story

Leonard Bernstein (1918-1990) was waarschijnlijk het meest zichzelf als hij naar het voorbeeld van Gershwin laagdrempelig klassiek met jazz en musical vermengde. Terwijl hij als dirigent midden in het conventionele muziekleven stond, was de bekendste muziek uit zijn pen toch bestemd voor de glamourwereld van Broadway, met als wereldtopper zijn musical West Side Story op tekst van Stephen Sondheim. Daarmee maakte hij in 1957 de bekendste geactualiseerde versie van het verhaal van Romeo en Julia. De twee geliefden, Tony en Maria, behoren tot rivaliserende bendes in New York waartussen de vetes hevig oplaaien. De musical kent geen happy end en eindigt met de dood van Tony, die zich nota bene had voorgenomen met zijn liefde weer op het rechte pad te komen. Het thema van dit bekendste werk van Bernstein kan in onze dagen nauwelijks actueler zijn.

You'd be so nice to come home to

Het programma klinkt uit met een swingende en opgewekte populaire song van verlangen, You'd be so nice to come home to uit 1943 van Cole Porter (1891-1964). Hij werd wereldberoemd met zijn Broadway musical Kiss Me, Kate waarvoor hij de tekst en de muziek schreef, net zoals hier. Typisch voor Cole Porter is de lichtheid en geestigheid waarmee hij nota bene in oorlogstijd de melancholieke inhoud weet te brengen en zo te verzachten.

Clemens Romijn

Thomas Beijer

Met het winnen van het Young Pianist Foundation Nationaal Pianoconcours in 2007, plaatste Thomas Beijer zich aan de top van een nieuwe generatie jonge pianisten in Nederland. De jury omschreef hem als 'een zeer interessante muzikale persoonlijkheid met onderscheidende ideeën over muziek. Een waar kunstenaar.' Sindsdien gaf Thomas Beijer recitals in Europa, Azië en de Verenigde Staten, en werkte hij als solist samen met dirigenten als Neeme Järvi, Gustavo Gimeno, Ed Spanjaard, Bas Wiegers en Lucas Macías Navarro. Naast zijn pianistische carrière is Thomas Beijer ook componist. Een van zijn recentere werken is de liederencyclus *A Lock without a Key*, geïnspireerd door de COVID-19 lockdown en gecomponeerd voor sopraan Laetitia Gerards. Thomas Beijer nam cd's op met muziek van Brahms, Albéniz, Falla, Granados, Mozart, Rachmaninov, Ravel, Rudolf Escher, Frank Martin en Poulenc, alsook met zijn eigen composities. Thomas Beijer (Haarlem, 1988) studeerde aan het Amsterdamse conservatorium bij Jan Wijn, waar hij in 2011 afstudeerde met de hoogste onderscheiding. Sinds 2019 is Thomas Beijer artistiek directeur van de Young Pianist Foundation. In 2022 ontving hij de Nederlandse Muziekprijs, de hoogste onderscheiding van het ministerie van OCW.

Fay Claassen

Powervrouw van de jazz, Fay Claassen, is één van de meest veelzijdige zangeressen van ons land en behoort tot de Europese top. Fay staat dan ook bekend als muzikaal fenomeen vanwege haar elegantie en fijnzinnigheid; a sophisticated lady die geen genres schuwt. Met haar indringende stemgeluid heeft ze de gave om een nummer zich geheel eigen te maken en weet haar publiek daarmee te ontroeren en in de ziel te raken. Fay Claassen is bekroond met prestigieuze (inter)nationale muziekprijzen. In 2022 won ze haar vierde Edison Jazz Award en is daarmee de enige Nederlandse hedendaagse musicus die dit op haar naam heeft staan. Verder ontving ze een Gouden Plaat en de Chet Baker Award. Fay is regelmatig te gast bij de meest gerenommeerde bigbands en orkesten, van het Metropole Orkest, Residentie Orkest en Brussels Jazz Orchestra tot Danish Radio Big Band en WDR Big Band. In 2022 vierde Fay haar 25-jarig jubileum met het 10-delige (!) album *Fay Live*, met niet eerder uitgebrachte live-registraties. Voor dit album ontving ze een Edison in de categorie het Document. Mei 2023 verscheen het nieuwe album in samenwerking met het Residentie Orkest, *Symphonic Stories*.

Fuse

De zes musici van Fuse brengen een mix van oude en nieuwe klassieke muziek, jazz, minimal music en improvisaties, en zijn het vaste ensemble van het tv-programma Podium Klassiek. Fuse heeft hun favoriete muziek vastgelegd op albums *Studio*, *Studio 2* en *Studio 3*. Daarop staat muziek die ze in de afgelopen jaren het meest is bijgebleven en heeft gevormd, een eigenwijze verzameling stijlen en genres met een herkenbare eigen sound. De eerste twee albums ontvingen een nominatie voor een Edison en in 2019 werd de nominatie ingelost met het winnen van de Edison Klassiek Publieksprijs. In 2023 legde Fuse de laatste hand aan hun nieuwe album: *Mikrokosmos*, waarvoor de groep samenwerkte met 12 Nederlandse en internationale componisten.